

HISTORIA WARSZTATÓW WYDZIAŁU FIZYKI

W 1961 r. Kierownikiem Katedry Fizyki Doświadczalnej UAM był Prof. dr hab. Arkadiusz Piekara. W pomieszczeniach Warsztatów Katedry Fizyki UAM przy ul. Grunwaldzkiej 6 znajdowały się dwa Warsztaty. Warsztat Katedry Fizyki Doświadczalnej UAM oraz Warsztat PAN podległe Prof. dr hab. Arkadiuszowi Pekarze . W roku 1965 Prof. dr hab. Arkadiusz Piekara przeniósł się do Warszawy.

W roku 1969 powstał Instytut Fizyki UAM, którego Dyrektorem został Prof. dr hab. Stanisław Kielich

Warsztaty PAN przeprowadziły się do nowych pomieszczeń na ul. Smoluchowskiego.

Kierownikiem Warsztatów Instytutu/Wydziału Fizyki UAM został mgr inż. Ferdynand Bartkowiak. W Warsztatach Wydziału Fizyki UAM wykonywano prace doświadczalne do badań dla studentów prac magisterskich, prace modernizacyjne Zakładów całego Wydziału oraz prace dla pracowników naukowych .

Większe prace wykonywane w Warsztatach to napyłarka, piec do wypalania rubinów, oraz różnego rodzaju elektromagnesy, różnego rodzaju stoliki do mocowania soczewek do laserów obracające się w osi x, y, z , stanowiska do montowania laserów. Wykonywano stoły do montowania płyt traserskich do Pracowni na których były montowane lasery. W Warsztatach pracował szklarz aparaturowy str. mistrz Janusz Karwecki, który wykonywał rury do laserów, szlifował rubiny. Szklarz wykonywał prace głównie dla Zakładu Prof. dr hab. Franciszka Kaczmarka, ale nie tylko, bo również dla *Chemii* i dla *Uniwersytetu*. W Warsztatach wykonywano różne prace do laserów poprzez Prof. dr hab. Franciszka Kaczmarka dla Wojskowej Akademii Technicznej w W-wie.

Na zewnątrz, jak i dla Instytutu, budowano gotowe elektromagnesy. Do wykonywania elektromagnesów potrzebne były stale, czyste żelazo (ARMCO) niskowęglowe magnetycznie miękkie. Materiał ten zamawiałem w Hucie Baildon w Katowicach. Z Huty przychodziły belki prostokątne na jarzmo magnesu, wałki na rdzenie i nabiegunniki, pręty na śruby jako odkuwki wszystko z nadatkiem na obróbkę. Po obróbce mechanicznej jarzmo było skręcane, a do jarzma nabiegunniki, następnie wykonywano karkasy z blach mosiężnych, następie gięto z blachy mosiężnej o grubości 10 mm pierścienie do karkasów, skręcano boczne blachy. W następnej kolejności wykonywano chłodzenie do cewek, z kolei na karkasy nawijano cewki drutem o średnicy w zależności od mocy elektromagnesu (drut był podwójnie emaliowany). Cewki też były nawijane płaskownikiem miedzianym o grubości 2 mm i szerokości 40 mm, przekładane izolacją przeciw przebiciu, na nabiegunniki zakładano nawinięte karkasy, zaś między karkasy montowano rurki z chłodzeniem karkasów. Z kolei wykonywano rozrząd wodny, do którego łączono wężownice wodne. Przed wykonaniem elektromagnesu wykonano podstawę na kółkach, na którym mocowano magnes i podłączano do tablicy prądowej (rozdzielczej).

Wykonano elektromagnesy dla Instytutu Fizyki UAM:

Prof. dr hab.	Jerzego Pietrzaka	dla Zakładu
Prof. dr hab.	Mariana Surmy	- ” -
Prof. dr hab.	Jana Wąsickiego	- ” -
Prof. dr hab.	Henryka Szydłowskiego	- ” -
Prof. dr hab.	Stefana Jurgi	- ” -

Wykonano elektromagnes dla Instytutu Chemii UAM - Prof. dr hab. Stanisław Zieliński, elektromagnes do wagi magnetycznej ze specjalną szczeliną.

Wykonano elektromagnesy na zewnątrz pod kierunkiem Prof. dr hab. Mariana Surmy:

Politechnika Gdańska
Uniwersytet Gdański
Akademia Górniczo-Hutnicza Wydział Fizyki
Uniwersytet Wrocławski

Wykonano elektromagnesy na zewnątrz pod kierunkiem Prof. dr hab. Jerzego Pietrzaka:

PAN W-wa Wydział Chemii - elektromagnes do wagi magnetycznej ze specjalną szczeliną.

Wypada zaznaczyć, że od roku 1996 działałem w Kuratorium Oświaty Poznań, gdzie za zgodą Dziekana zorganizowałem egzaminacyjne Komisje Kwalifikacyjne na Wydziale Fizyki UAM, zostałem powołany przez Kuratora na Przewodniczącego Komisji: mgr inż. Ferdynand Bartkowiak: mechanicznej, elektrycznej, optycznej, spawalniczej, które nadawały tytuły: mistrza oraz robotnika wykwalifikowanego. W Komisjach tych w skład wchodził jako egzaminatorzy: inż. Jacek Marczyński, mgr inż. Zbigniew (?) Szafranski, inż. Zenon Dmochowski. W związku z powyższym Instytut bardzo dużo zyskał gdyż prace mistrzowskie czy na robotników wykwalifikowanych były nadawane przez pracowników naukowych naszego Wydziału: Prof. dr hab. Teodora Krajewskiego, Prof. dr hab. Zenona Bochyńskiego, czy dla Prof. dr hab. Franciszka Kaczmarka, Prof. dr hab. Mariana Surmę.

Pytałem jakie mają trudne prace do wykonania, które z braku materiału oraz parku maszynowego nie można u nas wykonać, gdyż przychodzili na egzamin eksternistyczny pracownicy z HCP gdzie nie było problemu z materiałem lub parkiem maszynowym, wówczas w/w naukowcy podawali mi temat pracy a ja robiłem rysunki i dawałem kandydatowi do egzaminu. Tym sposobem Instytut oszczędzał na materiale i robociznie, niekiedy nie byłoby wielu prac można wykonać w Instytucie z racji braku finansów obrabiarek i narzędzi. Kandydaci na mistrzów wykonali też dla Warsztatów stół współrzędnościowy do zamocowania na imak tokarski, aby można frezować niektóre elementy na tokarce.

W roku 2000 zaczęto wykonywać 10 stanowisk do hodowli kryształów (z roztworów wodnych) przez pracowników Warsztatów dla Zakładu Fizyki Kryształów. Stanowiska były wykonane ze stali kwasoodpornej wysokiego gatunku i wykonane całkowicie przez Warsztat Wydziału Fizyki UAM. Do

momentu przeprowadzki Warsztatów Wydziałowych oddelegowałem pracownika Warsztatu w osobie str. mistrza Stanisława Szmigła, aby na Morasku wykonywał bieżące prace potrzebne dla Wydziału.

W roku 2002 Warsztaty Wydziału Fizyki UAM przeprowadziłem na Morasko do pomieszczeń po Inwestycjach UAM. Pomieszczenia te wszyscy jako pracownicy Warsztatów wymalowaliśmy, wyłożyliśmy na podłogę specjalnymi płytami ognioodpornymi, antypoślizgowymi, których 1 m² kosztował 70 dol. Następnie wprowadziliśmy park maszynowy, który musieliśmy zafundamentować, wszystko robiliśmy własnym sumptem. Po uruchomieniu maszyn zaczęliśmy pracować, ale jeszcze otwarcie urządził nam będący wówczas Dziekanem Prof. dr hab. Wojciech Nawrociak, który powiedział

że Kierownik wszystko sam zorganizował, nie przychodził po pomoc do Władz Wydziału.

Następnie zaczęły pracować Warsztaty Instytutu Fizyki UAM. Uruchomiono całkowicie hodowlę kryształów w Zakładzie Fizyki Kryształów. Warsztaty po kolei zaczęły wspierać poszczególne Zakłady w uruchamianie oraz zaczęto już normalnie pracować. Instytut zakupił nową frezarkę uniwersalną, którą trzeba było zafundamentować. W holu za Dziekanatem zainstalowano wahadło Foucaulta. Poza tym za zgodą Dziekana Warsztaty Fizyki UAM wykonywały niejednokrotnie prace dla Instytutu Geologii, dla Chemii czy Biologii, niekiedy i dla UAM. W Warsztatach Instytutu wykonuje się różne prace bieżące. Stopniowo liczba pracowników maleje z racji zgonów, lub z racji przejścia pracowników na emeryturę.

Obecnie pracownik Warsztatów Wydziału Fizyki str. mistrz Wojciech Płocienniczak jest Kierownikiem Warsztatów, pracownikami są: str. mistrz Marian Marcinkowski oraz str. mistrz Marek Kuczyński.

Od 1 stycznia 2007 roku jestem emerytem

mgr inż. Ferdynand Bartkowiak